

Feltárások és leletmentések az auxiliaris castellum vicusában Albertfalván

(Budapest, XI. ker., Hunyadi János út,
Hrsz.: 43572)

A Budapesti Történeti Múzeum két szakaszban végezte el a régészeti feladatokat Albertfalván, a GRC-Hungária Kft. építési területén. (1. kép)

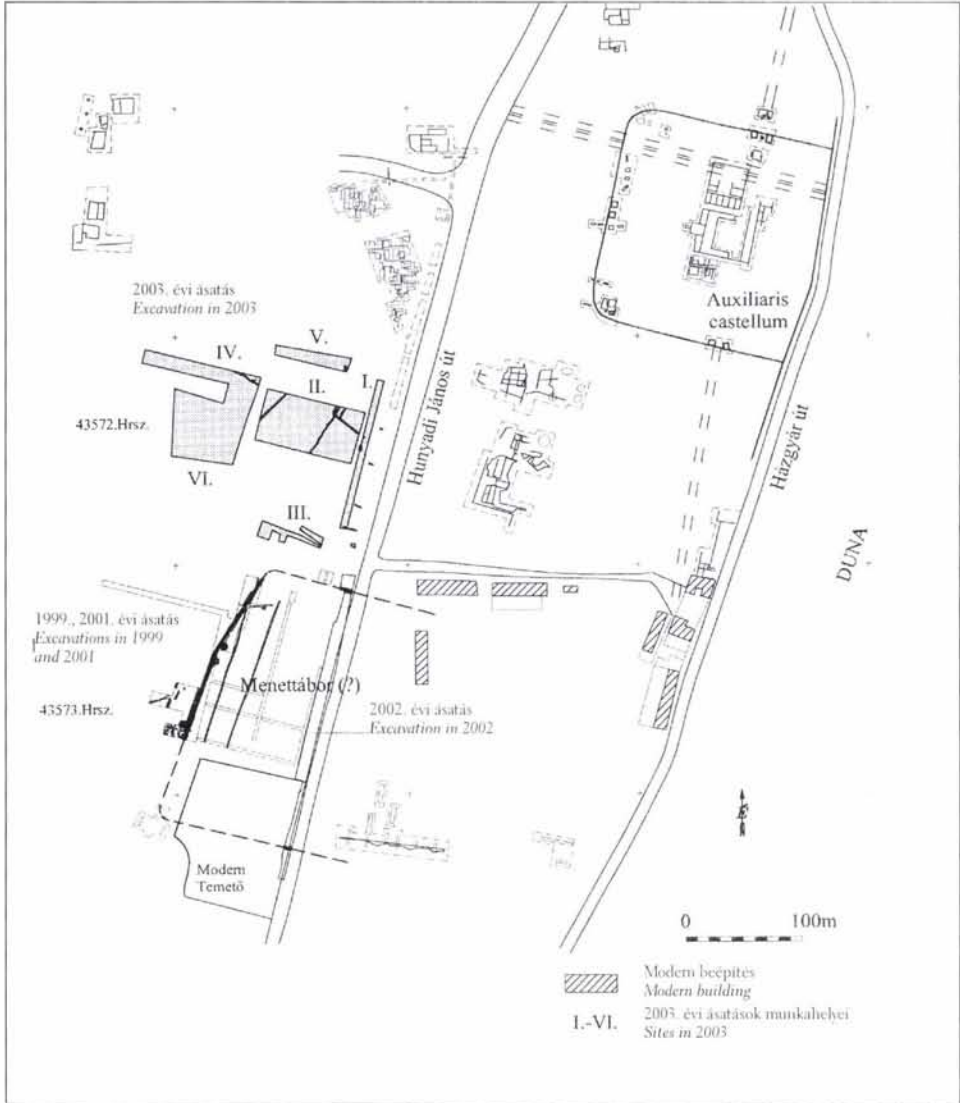
I. szakasz: 2003. augusztus 11. és szeptember 2. között, a XI. ker., Hunyadi János út vonalában, az úgynevezett 6-os út tervezett szélesítésének újabb szakaszán szondázó feltárást végeztük körülbelül 600 négyzetméter felületen (= I. munkahely). Ezen a területen vártuk a korabronz kori telep északi részét és az albertfalvi auxiliaris castellum vicusának maradványait. (ENDRÓDI 2002, 81–91; ENDRÓDI–REMÉNYI 2003, 146–150; SZIRMAI 1994, 27–51) A szóban forgó felületen a 2001-ben, és a 2002-ben feltárt dombszerű kiemelkedés északi lejtőjét dokumentáltuk. (1, 2, 3. szonda) Az északi lejtő után egyenes vonalú az eredeti szint (4., 5., 6., 7., 8. jelű szonda), majd az ismét észak felé emelkedik (9., 10., 11., 12., 13. szonda). Tehát az eredeti talajszint teknőalakot mutat. A geológiai jelenségeket az ELTE geológusai, Mindszenty Andrea és Horváth Zoltán vizsgálták, értékelték, dokumentálták. A régészeti munkák során két római kori objektumot figyeltünk meg: két kelet–nyugati irányú vizesárok szakaszt. A jelenségek kibontása után kiderült, hogy ezek víznyelő árokrendszerhez tartoztak.

Excavations and rescue work in the vicus of the auxiliary castellum at Albertfalva

(Budapest XI, Hunyadi János Road,
Ln: 43572)

The Budapest Historical Museum carried out archaeological work at the construction site of the GRC-Hungária Kft. at Albertfalva in two phases (Fig. 1).

Phase I: A test excavation was conducted in the new widened stretch of so-called Route 6 running along the line of Hunyadi János Road in Budapest, District XI between August 11 and September 2, 2003 over a surface of about 600 square meters (= site I). It was expected that the northern part of an Early Bronze Age settlement and the remains of the vicus of the auxiliary castellum of Albertfalva would be encountered in this area. (ENDRÓDI 2002, 81–91; ENDRÓDI–REMÉNYI 2003, 146–150; SZIRMAI 1994, 27–51) In 2001 and 2002, we documented the northern slope of a knoll-like elevation in this area (test trenches 1, 2 and 3). Beyond this northern slope, the original surface was flat (test trenches 4, 5, 6, 7 and 8) and then rose again northwards (test trenches 9, 10, 11, 12 and 13). This means that the original surface was trough-shaped. Andrea Mindszenty and Zoltán Horváth, geologists from ELTE University, examined, evaluated and documented the geological phenomena. We observed two features, two stretches of east–west oriented Roman period water channels during the archaeological excavations. After clearing,

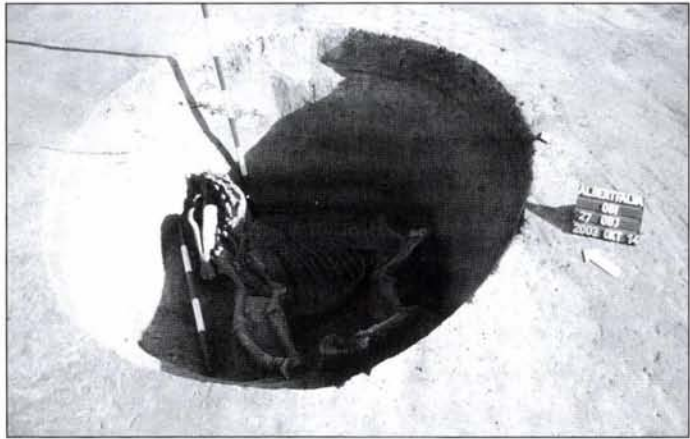
1. kép: Helyszínrajz a 2003. évi régészeti munkákról Albertfalván
 Fig. 1: Ground plan of the 2003 excavations at Albertfalva

A fenti eredmények alapján megállapítottuk, hogy az előző években feltárt korabronz kori telep további, északi objektumai itt már nem jelentkeztek. A 2. századi római kori jelenlétet a vicushoz tartozó víznyelő árokrendszer feltárt szakasza igazolja.

we found that they were part of a formal drainage system.

We could determine from the above results that no more features from the Early Bronze Age settlement unearthed in the previous years appeared in this more northerly territory. The unearthed frag-

2. kép: Lócsontváz
maradványa az egyik kútból
(II. munkahely, 27. obj.)
Fig. 2: Remains of a horse
skeleton in one of the wells
(site II, feat. 27)

Itt jegyezzük még meg, hogy a 6-os út (XI. ker., Hunyadi János út) keleti szélesítésének földmunkáit is figyelemmel kísértük a XI. ker., Panel utca – XXII. ker., Duna utca közti szakaszon. Itt a metszetekben, a kiásott mélységben újkori feltöltés jelentkezett. Régészeti objektum, lelet nem mutatkozott.

II. szakasz: 2003. szeptember 1-től 2003. december 19-ig folytattuk a munkákat a régészetileg védett területen, a GRC-Hungária Kft. építési területén (Budapest, XI. ker., Albertfalva, Hunyadi János út), az 1994. évi feltárásoktól délkeletre. (SZIRMAI 1999, 155–195)

A földmunkák során a tervezett OBI épületének területén (II. munkahely) 70 régészeti objektumot tártunk fel. Ezek között vízvezető árkok, kutak, nagyobb kör alakú tárolók, vermek, kisebb méretű kör alakú kemencék, stb. voltak felismerhetők. Itt egy ló (2. kép) és egy teljes kutyacsontvázat (3. kép) is kibontottunk. Az épülő Auchantól északra tervezett kelet–nyugati irányú út keleti szakasza alatt (III. munkahely) is vártuk a 2001-ben és a 2002-ben feltárt korabronz kori telep északi részét. (ENDRÓDI 2002, 81–91, ENDRÓDI–REMÉNYI 2003, 146–150)

ments of the drainage system evidence the AD 2nd century occupation of the territory during the Roman period.

We also checked the earth moving work carried out at point where Route 6 was to be widened in the east (Budapest XI, Hunyadi János Road) in the stretch from Budapest XI, Panel Street to Budapest XXII, Duna Street. The cross-sections reveal a modern fill down to the bottom of the excavated trench. Neither archaeological features nor finds came to light.

Phase II: Investigations were carried out in the archaeologically protected territory, the construction site of the GRC-Hungária Kft (Budapest XI, Albertfalva, Hunyadi János Road), southeast of the 1994 excavations, from September 1 to December 19, 2003. (SZIRMAI 1999, 155–195)

We unearthed 70 archaeological features during the excavations in the area of the future OBI building (site II). Water channels, wells, large round storage pits, pits, small round ovens etc could be identified. A horse skeleton (Fig. 2) and the entire skeleton of a dog (Fig. 3) were also recovered. We also expected to encounter the northern part of the Early Bronze Age

3. kép: Kutya csontváz
maradványa (II.
munkahely 4. obj.)
Fig. 3: Remains of a dog
skeleton (site II, feat. 4)

4. kép: Kenyérsütő(?)
kemence maradványa
(VI. munkahely 12. obj.)
Fig. 4: Remains of a
bread oven(?) (site VI,
feat. 12)

Megállapítottuk, hogy itt már a korabronz kori telepnyomok nem jelentkeztek a geológiai változások miatt. Ezen a munkahelyen viszont egy kisebb kör alakú kemencét és egy melléklet nélküli lócsontvázat, valamint egy emberi csontvázat dokumentáltunk, melynek koponyájába vas tárgy fúródott. E földsírban jellegzetes korhatározó lelet nem került elő. Az épülő, úgynevezett FORUM épület helyén (IV. munkahely) 13 régészeti objektumot tártunk fel: vízvezető árkot, kutakat, tárolókat, vermeket.

settlement unearthed in 2001 and 2002 under the eastern stretch of the east–west running road planned north of the Auchan supermarket, which was being constructed at that time (site III). (ENDRŐDI 2002, 81–91, ENDRŐDI–REMÉNYI 2003, 146–150) We could observe that the Early Bronze Age features did not appear here because of geological disturbances. At the same time, we documented a small, round oven and a horse skeleton without any accompanying grave-goods as well as a human skeleton with an object found

A régészeti munkák szomszédságában, az OBI-tól északra, az úgynevezett bekötő udvar északi részén (V. munkahely) és a tervezett OBI parkolójának keleti részén (VI. munkahely) az építés során a beruházók a megengedettnél mélyebben szedették ki a földet – gépi erővel – a talajcseréhez. A gépi munkák leállítását követően a leletek védelme érdekében további feltárást végeztünk, melynek során 25 objektum került elő: kenyérsütő kemence, (4. kép) félig földbemélyített házak, nagyobb kör alakú tárolók, kutak, vermek, sőt köztük egy hamvasztásos sír alját is kibontottuk – leletek nélkül. (5. kép)

A leletanyagból a római kori házi-kerámia jellegzetes töredékei mellett kell megemlítenünk a vas, ólom, és bronzból készült tárgyakat, többek között trombita és az egygombos fibulákat, nyílhegyet,

piercing the skull. No characteristic finds of dating value were found in the earth of the burial. Thirteen archaeological features were unearthed in the place of the so-called FORUM building (site V) including a water channel, wells, storage pits and pits.

The investors dug deeper with a machine, agreeing to change the soil next to the site of the archaeological work, north of the OBI, in the eastern part of the parking lot of the OBI (site VI) and in the northern part of the so-called approach yard (site V). After the mechanical work ended, we conducted an excavation to preserve the archaeological finds. This work resulted in the recovery of 25 features: a baking oven (Fig. 4), semi-subterranean houses, large round storage pits, wells, pits and we could unearth the bottom of a cremation burial without associated finds (Fig. 5).

Besides characteristic shards of Roman household pottery the excavations revealed iron, lead and bronze objects including trumpet and single-knobbed brooches, fittings (Fig. 6), arrowheads, various iron

5. kép: Hamvasztásos sír Albertfalváról
Fig. 5: Inhumation grave in Albertfalva

6. kép: Lószerszám dísz (phalera)
Fig. 6: Horse harness ornament (phalera)

7. kép: Vesszőfonatú kosár
maradványa az egyik
kútból vagy tárolóból (II.
munkahely 42. obj.)
Fig. 7: Remains of wicker
basket from one of the
wells/storage pits (site II,
feat. 42)

vereteket, (6. kép) különböző vastárgyakat. Több ízben üvegpalackok aljtöredékei is napvilágra kerültek. Néhány érem, rheinzaberni és galliai műhelyekhez köthető sigillatátöredékek, valamint ós és római, de középkori, török kori újkori kerámiatöredékeket is összegyűjtöttünk. Az állatsont leletek is jelentős mennyiségben fordultak elő. Anyagvizsgálatokra földmintákat, karókat, kosarakhoz tartozó vesszőfonatokat, stb. is eltettünk. (7. kép)

Az előkerült 111 régészeti objektum csaknem teljes egészében az albertfalvi 1.-3. századi *auxiliaris castellum* vicusának délnyugati részéhez tartozott. A 2003. évi feltárt emlékek a vicus két periódusához tartoztak a 2. században. A vicus 2003-ban feltárt telepjelenségei között előkerült szórvány sír hamvasztására is valószínűleg valamikor a 2. században kerülhetett sor (VI. munkahely 20. objektum). A legkésőbbi emlékre – a relatív kronológia alapján – a vas tárgyjal megsebzett emberi csontváz utal (III. munkahely 1. objektum).

Információink szerint a GRC-Hungária Kft. a közeljövőben tervezett beruházásai

objects. We found a few base fragments from glass flasks. A few coins, Samian ware fragments from Rheinzabern and Gaulish workshops and prehistoric, Roman, medieval, Turkish period and modern shards were also collected. The number of animal bones was also significant. Soil samples, stakes, wickerwork from baskets were all collected for analyses requiring laboratory instruments (Fig. 7).

Nearly all the 111 archaeological features belonged to the southwest part of the Albertfalva vicus of the auxiliary castellum from the AD 1st–3rd centuries. The remains uncovered in 2003 represent the two periods of the vicus (end of the AD 1st century in the 2nd century). The stray grave found among the settlement features of the vicus unearthed in 2003 can be dated from sometime in the AD 2nd century (feature 20 from site VI). The latest find was, based on relative chronology, the human skeleton injured by an iron object (feature 1 in site III).

As far as we know, the investment plans of the the GRC-Hungária Kft. in the near future will involve more earth moving

földmunkákkal járnak, melyek további régészeti kutatásokat igényelnek az albertfalvi vicus területén.

Szirmai Krisztina – Beszédes József

which will necessitate further archaeological investigations in the area of the Albertfalva vicus.

Krisztina Szirmai – József Beszédes

Irodalom/References:

ENDRŐDI 2002 – Endrődi A.: Korabronzkori telepfeltárás Budapest-Albertfalván (The excavation of an Early Bronze Age settlement at Budapest/Albertfalva) *Aqfűz* 8 (2002) 81–91.

ENDRŐDI–REMÉNYI 2003 – Endrődi A. – Reményi L.: Az Albertfalva, 6-os számú főút bővítését megelőző régészeti feltárások eredményei (The results of the excavations preceding the enlargement of route 6 by Albertfalva) *Aqfűz* 9 (2003) 146–150.

SZIRMAI 1994 – Szirmai K.: Új régészeti adatok az albertfalvi vicushoz. 1990-1991 [New archaeological Data to the Research of the Albertfalva vicus. 1990-1991] *CommArchHung* (1994-1995) 27–51.

SZIRMAI 1999 – Szirmai K.: Az albertfalvai vicus, 1994 (Das vicus von Albertfalva, 1994) *BudRég* 33 (1999) 155–195.